

DR. BUCZKÓ JÓZSEF EMIL O.Praem.
(Jászberény, 1893. 09. 18. – Jászó, 196. 08. 02.)

premontrei kanonok, földrajz-biológia szakos tanár, bölcsészdoktor

Jászberényben született 1893. szeptember 18-án.

Szülei: Buczkó József és Trinka Mária

1911-ben érettségizett Jászberényben, és ez évben lépett be a rendbe.

Pappá szentelték 1916-ban.

Meghalt Jászóváron 1969. augusztus 2-án.

Életrajzának összeállításához Buczkó Emil unokahúga, dr. Kiss Józsefné Klenyánszky Ilona írását idézem, aki 2014-ben volt 92 éves:

„A nagyszüleim, Buczkó József és Trinka Mária házasságából három gyermek született, József, Ilonka és Mariska. A Forgács utcában kezdték házasesetüket, ez lett a három Buczkó-gyermek szülőháza, s felnőtt korukig az otthonuk. József az ősei foglalkozását, a szücsmesterséget vitte tovább, amíg a jázsági juhtenyésztés virágzott.

Fiuk, József innen járt a gimnáziumba, a leányok a szatmári irgalmas nővérek zárdájában tanultak.

Nagymamám elbeszélése szerint József játékában már korán megmutatkozott a papi hivatásra való hajlam. A szülői vallásos nevelés, a rendszeres templomba járás hatott. A két húgocskát »megáldoztatta« kenyerdarabokkal. Le kellett térdepelniük, és egy petróleumlámpa használaton kívüli alját kinevezte kehelynek. S valóban! Hatodik gimnáziumba járt, amikor nagyon hátraozottan megmondta, pap lesz.

Amikor Jászberényben a juhtenyésztés visszaesett, a szücsöknek már nem biztosított megélhetést, ezért id. Buczkó József a Gosztony-birtokon (Jászfelsőszentgyörgyhöz tartozik) vállalt állást mint megbízott ispán. Ide is költöztek, és az ún. „kiskastély” lett az otthonuk. József 1911-ben érettségizett, és a jászóvári premontreiek rendjébe jelentkezett, ahová felvételt nyert. Jászóvár (mai nevén Jászó = Jasov) akkor még Magyarországhoz tartozott. Oda ment el a Buczkó-fiú nagybátyám, és választott tanári szakja a földrajz-biológia lett. A premonteriek rendje kanonokrend volt. Pappá szenteléskor mindannyian a kanonoki címet is megkapták. A bölcsészdoktori címet később, a tanítás mellett szerezhették meg, éppen úgy, mint a világiak. József Jászóról, a papneveldeből már a Gosztony-birtokra járt haza 1911-től, és életre szóló barátság kötötte össze a Gosztony családdal.”

Buczkó József Emilt 1916-ban szentelték pappá, primíciáját otthon, a Gosztony-kápolnában mutatta be.

Már ebben az időben (1916-ban) mint földrajz-biológiai szakos tanár a Jászói-barlang feltárásában is részt vett.¹

Gosztony kápolna oltára előtt, mint kispap

Buczkó Emil premontrei szerzetes tanár tevékenysége összeforrott a cserkészmozgalommal, a jászóvári gimnázium II. Rákóczi Ferenc cserkészcsapatának diákkorában ő volt a főcserkész vezetője. Kassán már dokortussal rendelkező fiatal jászói premontrei tanárként szervezte újjá 1921 júniusában a Rákóczi cserkészcsapatot.² 1928-ban miniszteri elismerésben részesült: „A vallás és közoktatási miniszter városunk szülöttének, dr. Buczkó Emil premontrei tanárnak, a cserkészterén, éveken át kifejtett eredményes munkájáért elismerését és köszönetét fejezte ki.”³

Úgy is nevezhető, hogy helytörténetírás sem állt tőle távol, könyvet írt: *Kassa* címen könyv jelent meg a Kazicz-vereins kiadásában 1941-ben, szerzői: Dr. Bartha István, dr. Wick Béla, dr. Buczkó Emil, gróf Révai István.⁴

¹ http://www.karsztfejlodes.hu/kotetek/2009/Hevesi_valamit_a_Jaszoj.pdf

² http://hu.wikipedia.org/wiki/AfelvidékmaA_felvidéki_magyar_cserkész_története

³ Jász Hírlap 1928.07.29.03.

⁴ <https://www.antikvarium.hu/konyv/dr-barta-istvan-dr-wick-bela-kassa-28765>

Idézet dr. Kiss Józsefné írásából:

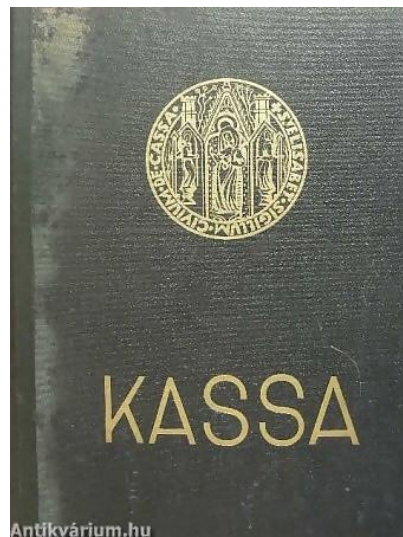
„Buczko Emil első tanári munkájának helye Gödöllő volt. Részt vett Londonban a világ jamborin, ahová több ezer cserkész érkezett a világ minden részéről.

Gödöllőn abban az időben már készültek a világ fiataljai számára szervezett jamborira, mely 1933-ban meg is valósult. A világ cserkészeinek a gödöllői Fácánosnak nevezett erdő lett az otthona. Ott táboroztak a különböző nemzetek zászlai alatt a sátraikkal. A megnyitón édesanyámmal meghívottként mi is ott voltunk. Én tízéves kislány voltam, de máig sok mindenre emlékszem. Horthy Miklós fehér lován nyitotta meg a különböző nemzetek cserkészeinek felvonulását. A felvonuló csapatok ünnepélyes és látványos műsora következett. E hatalmas méretű cserkész világtalálkozóhoz az élelmiszerellátásában a jászfelszentgyörgyi Gosztöny birtok is részt vett.”

Buczko Emil egyik alapítója a „Regős cserkészek” mozgalomának, mely a magyar cserkészlet régi hagyományokat ápoló és terjesztő csoportja volt. A gyűjtéseket a cserkészünnepségeken és a világtalálkozó jamborikon mutatták be. »Nemzeti propaganda a jamboreen« c. munkájában írt erről 1936-ban.⁵

Rendtársai, földjei szívesen hívták meg a primíciájukra szónoknak. »1936 júliusában Völgyi Kelemen premontrei felszentelt pap primíciáján az ünnepi beszédet a főtemplomban Buczko Emil premontrei kanonok, a gödöllői premontrei főgimnázium tanára mondta« (Részletes beszámoló Völgyi Kelemen életrajzánál.)⁶

„Amikor már Buczko nagyszüleimmel a vakációk idején mindig Jászberénybe látogatott.

Családi kép: 1931-ben a „Gondúzó” vendéglő előtt ...

Amikor Kassa az anyaországhoz visszakért, dr. Buczko József Emil tanár Gödöllőt elhagyva a Kassai Premontrei Gimnáziumhoz került igazgatói beosztásba, igen sok feladattal. Az akkori időkre való emlékezéseket, a régi diákok visszaemlékezését több kötetes könyv őrzi. Ezekben nagyrészt a Gödöllőn működő Premontrei Gimnázium szerepel.

⁵ <http://lexikon.katolikus.hu/R/regoscserkszet.html>

⁶ Jász Hírlap 1936.07.18.01.

A második világháború sajnos nagyon elválasztotta nagybátyámat a családtól. Még Kassán volt gimnáziumi igazgató, amikor az oroszok elhurcolták. Fehér premontrei reverendában dolgoztatták egy szénbányában. Évekig nem is tudtunk róla. A képen látható ruhában érkezett haza, beteg.

Feloszlatták premontrei rendet is, mint minden szerzetesrendet Magyarországon és Csehszlovákiában is. Nagybátyám még nem volt nyugdíjas korú, így plébánosa lett egy kis csehországi településnek a csehnémet határhoz közel (a történelmi Cheb cseh nagyobb város közelében), Jndrichovice a neve. Német származású plébánosát kitelepítették. Sok jobb módú lakossal szintén ez történt. Meglátogattuk édesanyámmal, de sokan látogatták meg ott rajtunk kívül a régi barátok, tanítványok közül a volt kedves tanárukat, barátjukat. Kiterjedt levelezést folytatott, nem szakadt meg a rokonok, barátok, régi tanítványok között az információcsere, szeretettel őrizték egymással a kapcsolatot. Az elhagyatott jndrichovicei plébánia épültét, kertjét a régi sekrestyével, Francival együtt sok fizikai munkával tette rendbe. A zöldségfélék egy része megtermett a kertben. Poól Sándor, a régi barát az ottani látogatás után az Új Ember katolikus hetilapban »Egy pap, aki a sziklák között rózsákat fakasztott« címmel cikket írt. (Kb. a 60-as évek közepe táján jelent meg a lapban.)

Nyugdíjas éveiben visszaköltözött Jászóra, onnan jött évente egyszer egy hónapra hozzánk, ide Budapestre. Mindig tudtunk számára kényelmes külön szobát biztosítani. Itt látogatták meg régi rendtársai, valamint régi cserkészbajtársai.

A hadifogságból hazaérkező Buczkó Emil

Nálunk láthattam egy alkalommal Fényi Ottót, akkor még fiatal rendtársát. »Ottó rendünk Benjáminja« – mondták az idősebb rendtársak, és gyakorta felidéztek emlékeikben azokat a gödöllői tanártársakat, akik már nem lehettek közöttük.

Egy úrnapi körmenet után...

Nyugdíjaskorában kedves kutyájával Jászón

Aranymiséjét 1966-ban Jászón mutatta be a premontreiek gyönyörű barokk templomában, édesanyámmal mi is részt vettünk rajta.

Aranymiséje a jászói rendház gyönyörű barokk templomában

A primícián készült kép, 1966. május 22-én

A fiatalabb leányom esküvőjére is hívtuk 1969 júliusában, de akkor azt írta, kissé gyengélkedik. Nem mer útra kelni. Jól érezte, hogy többé már nem tud meglátogatni bennünket. A következő hónapban, 1969. augusztus 2-án meghalt, és a szentmisét ugyanabban a templomban mutatták be lelki üdvéért, ahol az aranymiséjét tartotta három évvel korábban.

Gyászjelentése

Jászón a rendház temetője közel van a templom-
hoz. Ez a premontreiek temetője. Itt sorakoznak az egy-
forma síremlékek. Ezeket még Buczkó Emil csináltatta,
nagyreszt a külföldön élő premontreiek segítségével.
Halála után a még életben maradtak gondoskodtak ar-
ról, hogy a síremléke elkészüljön.

Fotót kaptunk róla, őrizzük, és még maradandóbban em-
lékezünk szavaira, kedves, családszerető egyéniségére.
Buczkó Emil halála után mi még felkerestük a Szent Ist-
ván körüti lakásán Kumorovitz Bernát professzor urat,
régí rendtársát.⁷ A régi időkről jól elbeszélgettünk. Lát-
szott, hogy jó néven veszi a látogatásunkat, habár min-
dig az asztalánál szorgoskodva találtuk. Ő volt a címer-
tan nagy tudósa.

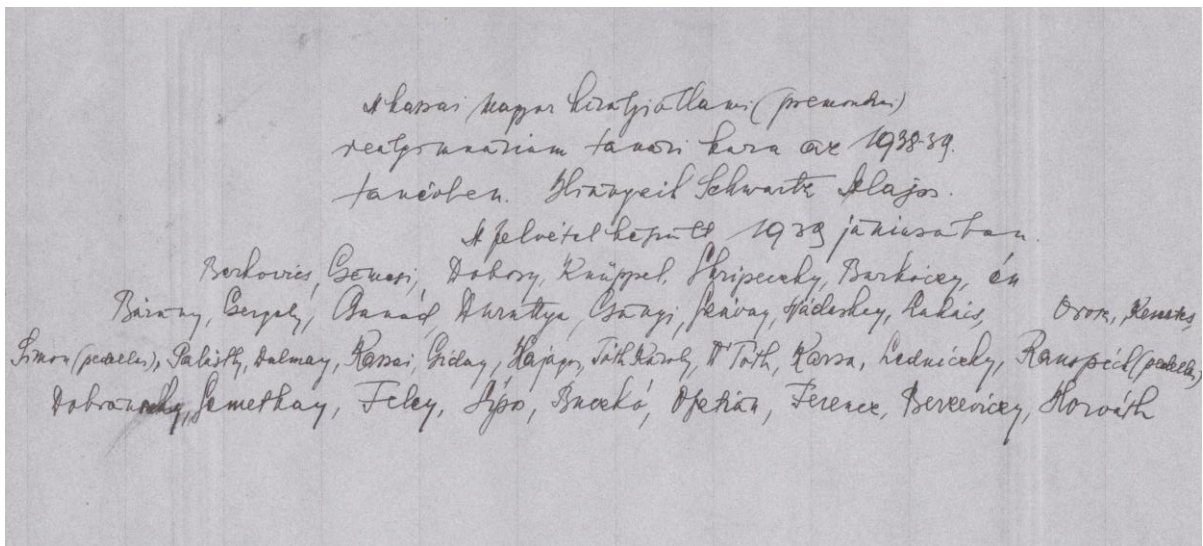
Buczkó Emil nagybátyám emlékét kegyelettel őrizzük.”

⁷ Kumorovitz Lajos Bernát (1900-1992) MTA rendes tagja, magyarországi pecséttani kutatások úttörő jelentőségű alakja.

2016-ban egy jászberényi turista csoport látogatást tett a jászói Premontrei templomban is. Ez alkalomból az egykori Kassai Magyar Királyi Premontrei Gimnázium tanári karát megörökítő képet küldtek nekem, aki Buczkó Emil életútját 2015-ben összeállítottam.

A Kassai Magyar Királyi Premontrei Gimnázium tanári kara 1939 júniusában készült felvételen, középén, a fehér habitusban⁸ dr. Buczkó Emil igazgató

A csoportkép hátulján megörökítették a tanárok nevét

Jászberény, 2015. és 2025. 04. 28.

Dr. Suba Györgyné

⁸ A premontrei rend jellegzetes szerzetesi öltözete, a gyapjúfehér színű habitus, ezért nevezik a rendet ordo candidusnak is amely köré övet, a cingulust kötik.

